

Østfold fylkeskommune
sentralpost@ostfoldfk.no

Hørings svar til Regional Kystsoneplan for Østfold (2014)

Generelt

Kyst og sjøområdene i Østfold er under stort press. Forurensing med næringsstoffer, søppel, mikroplast, mudring og mudderdumping samt nedbygging av strandsonen, overfiske, sterkt voksende lystbåtflåte, mm. truer Oslofjorden – landets viktigste rekreasjonsområde og et meget viktig område for biomangfold. Tettheten av naturtyper og observasjoner av rødlistede arter er vesentlig større i kystsonen enn lenger innover i fylket. Østfoldkysten har også naturforekomster av internasjonal verdi som kaldtvannskorallrevene ved Tisler, rundt Søsterøyene og til og med så langt inn som i Sekken inn mot Singlefjorden.

For å bevare naturverdiene, rekreasjonsverdien og samtidig opprettholde bærekraftig næringsvirksomhet i dette fantastiske området, er det viktig med god og langsiktig planlegging, både overordnet og detaljert. FNF-Østfold er positive til Fylkeskommunens rullering av den gjeldende kystsoneplanen fra 2006 og håper at den foreliggende planen vil kunne bli et egnet verktøy for de store utfordringene som ligger i forvaltningen av Oslofjorden generelt og Østfoldkysten spesielt.

Om planutkastet

Fylkestinget påpekte i vedtaket om å rullere Kystsoneplanen (25.10.2012) at enkelte av strategiene og tiltakene i gjeldende kystsoneplan (2006) i liten grad hadde blitt fulgt opp. Fylkestinget vedtok derfor bl.a. dette i et tilleggsforslag: *"Målet er en kortere og forenklet plan som fungerer som et hensiktsmessig verktøy for kommunene. Det bør også vurderes muligheter for forenklinger av planprosessen."*

Målet om en kortere og forenklet plan er bare til en viss grad oppnådd i og med at planen er redusert fra 64 til 58 sider. Om planutkastet har blitt et mer hensiktsmessig verktøy for kommunene enn gjeldende plan er imidlertid usikkert.

Utviklingstrender, problemstillinger og utfordringer er generelt bra beskrevet i planutkastet, og det er skissert overordnede strategier for svært mange forhold i kystsonen.

I stedet for en tradisjonell oppbygning med tema - mål - tiltak - ansvarlig, er det i planutkastet valgt en inndeling i tema – mål - utfordringer - strategier. Målene i planutkastet er av overordnet karakter og er for en stor del mer preget av å være visjoner enn mål, basert på kriteriet om at måloppnåelse skal være målbart.

Planutkastet inneholder også svært mange strategier og mange av disse kunne, og burde vært mer presise. Vi savner også en klarere adressering av hvem som er ansvarlig for hver enkel strategi.

For å nå beskrevne mål er det viktig at de foreslåtte målene og delmålene er konkrete og et ubetinget krav bør være at vedtatte mål skal målbare. I utkastet er knapt et eneste av delmålene for hovedkapitlene målbare.

For å oppfylle Fylkestingets mål om bedre oppfølging av planen mener vi det er nødvendig at den gjøres mer konkret. Det bør dessuten gjøres en vurdering av den totale arbeidsmengden som er innbakt i alle strategier/tiltak for å vurdere om det er samsvar mellom kapasitet og oppgaver.

Bildene i planutkastet

Planutkastet har mange gode og illustrative bilder. Et unntak er etter vår mening bildet av en tilrettelagt fiskeplass på side 22. Dette signaliserer på en uheldig måte at barn og unge har behov for tilrettelagte fiskeplasser. Det er i dag velkjent at det er sunt for barn og unge å bevege seg i ulendt terreng. Vi foreslår at bildet byttes ut, evt. med et bilde av en tilrettelagt fiskeplass med en person i rullestol, det er faktisk bevegelseshemmede mennesker de tilrettelagte fiskeplassene er laget for (?).

Kap.3.

Bevaring av det biologiske mangfoldet på land

På side 11, Strategier, punkt Kartlegging. Det som står er ikke feil, men så lenge det er mulig å være mer konkret så synes vi at dette bør tilstrebes.

Punktet under strategier kan gjerne gjøres mer spesifikt som f.eks.:

«Kommunene arbeider videre med kartlegging av biomangfoldet ved å bygge videre på de eksisterende naturtype- og viltregistreringene. Ny kunnskap skal overføres Miljødirektoratets Naturbase slik at det blir gjort tilgjengelig for allmennheten».

Bevaring av det biologiske mangfoldet i vann

På side 12, Strategier, punkt Kartlegging. Foreslår følgende konkretisering i siste setning:

«Det legges særlig vekt på naturtyper langs Østfoldkysten som er spesielt utsatt. Dette er Bløtbunnsområder i strandsonen og Undervannsenger (hvor ålegrasenger er de viktigste).»

På side 12, Strategier, punkt Begrense mudring. Vi presiserer igjen ålegrasets betydning, spesielt som oppvekstområde for fiskeyngel og anbefaler at setningene som begynner med «Mudring begrenses. Generelt bør det ikke tillates...» byttes ut med «Mudring begrenses og skal ikke tillates i grunne viker og bukter.»

På side 12, Strategier, punkt Sjøørettbekker. Hva er «tilstrekkelig bredde» på en kantsone? Her anbefales det å være noe mer spesifikk. Det kan f.eks. henvises til retningslinjer for kantsoner langs vann og vassdrag som finnes i [Norsk PEFC Skogstandard](#).

Kap. 3.2 side 12 punkt A – Akutt forurensing. Naturvernforbundet i Østfold har trolig landets beste beredskap og kompetanse på vasking av oljeskadet fugl og har vært aktive ved flere skipsforlis. Dette bør nevnes under dette punktet og det bør foreslås at det opprettes et samarbeide på det fagområdet.

Kap.5.

Friluftsliv på land

På side 26, Strategier, punkt Opprydding i strandsonen. På en fast dato i året, i 2014 var det 10. mai, arrangeres det en strandryddedag over hele Europa. Her i Norge foregår dette i regi av Hold Norge rent. Kystsoneplanen bør henvise til den årlige strandryddedagen (<http://holdnorerent.no/strandrydding/>), og vurdere å synliggjøre de ryddemiljøene som allerede eksisterer. På oppdrag fra Klima- og miljødepartementet har Hold Norge rent utarbeidet en rapport som gir oversikt over de ulike ryddemiljøene i Norge. Den kan lastes ned her:

<http://holdnorerent.no/wp-content/uploads/2014/09/RapportKLDHNR-final-1.pdf>

Båtliv

På side 27, Strategier, nevnes fartsbegrensninger i sårbare områder, trange farvann osv. som en strategi. For vannskuter er det i dag et eget regelverk. Dette setter en fartsbegrensning på 5 knop i et heldekkende belte på 400 m langs land. Vi er av den mening at en 40 fots cabin cruiser i 30 knop som stryker langs svabergene, eller en 10 fots jolle med stor påhengsmotor for den del, ikke er mer ønskelig enn en vannskuter. Vi foreslår derfor at det jobbes for å innføre en maks grense på 5 knop for alle fritidsbåter i et 400 m belte langs fastland og øyer og holmer som er så store at de er aktuelle i rekreasjonsøyemed.

Kap.6.

Bærekraftige etableringer side 35

Strategien om å åpne opp for et begrenset antall særlig godt tilpassede reiselivstiltak. Hvem skal avgjøre hva som er særlig godt tilpassede og hvem skal avgjøre at antallet er nådd?

Vi mener at strandsonen er mer enn nok nedbygd som den allerede er og det bør ikke åpnes opp for mer. Nye utbyggingsprosjekter bør holdes utenfor 100 meters beltet.

Kap.7.

Trafikkhavner

Borg Havn er en av to stamnetthavner i Østfold. Det planlegges i dag en storstilt utbygging av havna samt en nødvendig utbedring av havneleden slik at vesentlig større båter enn i dag skal kunne anløpe havna. Det presiseres i planutkastet at hovedmålsettingen med utvidelsen av farleden er å bedre sikkerheten. Når en utvidelse av farleden sees i sammenheng med økt trafikk med vesentlig større fartøyer, så kan det ikke beskrives som et sikkerhetstiltak. En utvidelse av havna slik at langt større fartøyer kan anløpe vil tvert i mot redusere sikkerheten og med økt fartøystørrelse øker skadevirkningene ved et eventuelt uhell. Og uhell kommer til å skje når 2-300 m lange fartøy skal snus i strømmen. Skjer uhellet når et slikt fartøy ligger på tvers og nærmest demmer opp landets største elv, er en miljøkatastrofe et sannsynlig scenario.

Under punktet Tilknytninger på side 38 heter det: «Havnene må sikres bedre farleder, vei og banetilknytninger».

Utvidelse av Borg Havn er basert på relativt gamle planer og er i dag ikke forenlig med hverken EUs Vanddirektiv, Vannforskriften (§12) eller Naturmangfoldloven (§10). Ei heller vil visjonen om Fornybarsamfunnet 2050 være gjennomførbart med et havneanlegg som ikke har, eller vil kunne få, tilknytning til jernbane.

Satsingen på Borg Havn som stamnetthavn er derfor ikke på et eneste punkt i samsvar med «Mål for infrastruktur» i kapittel 7. Det er kanskje også grunnen til at avsnittet om Trafikkhavner mangler et strategipunkt?

Det anbefales av ovennevnte grunner at planutkastet utviser noe større ambisjonsnivå og punktet Tilknytninger foreslås omgjort til:

«Stamnetthavner som ikke har direkte tilknytning til jernbane eller hovedvei bør ikke videreutvikles».

Fiskerihavner

Den eneste strategien under punktet Fiskerihavner er; «Kommunene vurderer hva nedlagte fiskerihavner skal benyttes til...»

Levende fiskerihavner er viktige for å opprettholde en bærekraftig fiskerinæring og et levende kystmiljø både for lokalbefolkning og tilreisende. Utkastet til en regional kystsoneplan bør ha ambisjoner om å holde liv i fiskerihavnene i fylket. Dette vil også bringe dette punktet i samsvar med de omfattende strategiene for Sjøbasert næring i kap. 6.1.

Småbåthavner

Lystbåtflåten på Østfoldkysten øker både når det gjelder antall båter og størrelse på båtene. Vi er derfor helt enige i innledningen hvor det påpekes at videre utvikling ikke skal ha som mål å tilfredsstille alle som ønsker båt plass. Planutkastet har imidlertid ikke noe forslag til metode for å begrense veksten. Et slikt «verktøy» bør finnes i Kystsoneplanen og siden en begrensning vil være en svært vanskelig oppgave for enkeltkommuner bør dette absolutt være en Fylkeskommunal oppgave. Svært strenge føringer/regler for etablering av nye båt plasser kan være en mulig løsning dersom det ikke settes en maks grense på antall båt plasser.

Punktene under Strategier på side 41 har flere gode momenter men må strammes inn dersom de skal ha tilsiktet funksjon. Bruken av ordet «bør» byttes ut med «må» eller «skal». Dette gjelder for punktene *Lokalisering, Håndtering av forurensing, Miljøoppfølgingsprogram og Utsettingsrampe*.

God tilgang til utsettingsramper har flere fordeler: favoriserer mindre båter, båtene behøver ikke bunnstoff og båtene tar ikke opp plass i strandsonen når de ikke er i bruk (delvis omtalt under 7.3c).

Siden bløtbunnsområder i strandsonen er en naturtype i seg selv og siden dette er eksisterende eller potensielle vokseplasser for ålegrasenger, anbefaler vi følgende tillegg: Nyetablering eller utvidelse av båthavner i gruntvannsområder med løsbunn skal ikke godkjennes.

For at båthavner ikke skal være ekskluderende for friluftsliv og allmenn ferdsel anbefaler vi at det som en regel ikke gis anledning til å oppføre stengsel som hindrer ferdsel på bryggene. Det bør dessuten settes krav til at det for hvert nyetablert bryggeanlegg over en viss størrelse skal etableres et visst antall gjesteplasser som skal være åpne for allmennheten.

Det er viktig at det framskaffes en total oversikt over småbåthavner og bryggeanlegg i fylket. Dette er viktig både for den overordnede planleggingen og for å kunne overvåke ulovlige bryggeanlegg, havneutvidelser etc. Vi anbefaler at dette settes inn som et tiltak i planen.

Kap.8.

Småbåthavn side 52

Ålegrasenger er en truet naturtype. Eksempelvis har ålegrasengene på den svenske vestkysten gått tilbake med over 60 %. Det er ingen grunn til å tro at det er annerledes her. Tatt i betraktning at bestandene med stedbunden fisk i Oslofjorden er svært små, og at ålegrasengene er de desidert viktigste oppvekstområdene for fiskeyngel (yngeltetthet 10-20 ganger høyere enn utenfor), så bør det utvises stor varsomhet med inngrep i gruntvannsområder. Vi vil derfor anbefale at «bør» i setningen «Småbåthavner bør heller ikke legges i områder som forutsetter mudring...» byttes ut med «skal».

Kap.9.

Handlingsprogram 2015 – 2019

Handlingsprogrammet omfatter i hovedsak tiltak/strategier hvor regionale myndigheter har ansvaret for gjennomføring. De strategiene som ikke er listet opp i handlingsprogrammet skal følges opp gjennom planleggingen i kommunene. At disse ikke er samlet i handlingsprogrammet er etter vår mening en svakhet med planutkastet og vi anbefaler at disse også blir presentert tabellarisk.

Vi anbefaler videre at det for alle strategiene presiseres hvem som er ansvarlig for gjennomføringen. Spesielt der det er flere samarbeidsparter, vil mangel på ansvarligjøring medføre at det er stor fare for at temaet ikke vil bli tatt opp.

Det kan være en idé å la strategiene stå som de gjør, men legge til en bolk med konkrete tiltak. Det er generelt bedre med færre tiltak som blir gjennomført enn mange visjonære strategier som ikke resulterer i handling.

Vi ønsker lykke til videre med planen!

Rakkestad 22. september 2014

FNF Østfold

v/ Ola Wergeland Krog

FNF koordinator